

Datum:
2023-08-01
Diarienummer:
MN-2023-7548

Yttrande

Livsmedelsverket

Remiss från Livsmedelsverket om fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden riskbaserad offentlig kontroll av kontaktmaterial-verksamheter [2020/01137]

Miljönämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Miljönämnden ser positivt på förslagen som helhet och lämnar synpunkter på respektive åtgärd samt övergripande sammanfattning över förslaget.

Miljönämnden anser att det kommer finnas stora utmaningar med att få en enhetlig kontroll i nuvarande myndighetsstruktur. Livsmedelsverket behöver därför vara proaktiva för att få till en fungerande arbetsgrupp som vägleder och styr kontrollen dit den har störst effekt.

Kompetensen i kontrollen kommer vara låg under lång tid framöver och det krävs stöd. För att underlätta för inspektörer som är nya på området behövs både utbildningar och rapporter som tydliggör riskerna med kontaktmaterial. En bättre förståelse ökar sannolikheten för en enhetlig riskbaserad kontroll.

Uppstarten av kontaktmaterials kontrollen kan behöva ta hänsyn till kraven att erbjuda servering i återanvändbara muggar och matlådor, vilka börjar gälla 1 januari 2024. Detta kommer innebära att nya typer av produkter tas fram för att användas i en stor omfattning utan att det finns en infrastruktur för hanteringen på plats. Det är även viktigt att Naturvårdsverket och Livsmedelsverket samordnar sin vägledning till kommunala kontrollmyndigheter för att skapa likvärdighet i en helt ny kontroll som berör både minskning av resursförbrukning, nedskräpning samt livsmedelssäkerhet.

Yttrande

Punkt 1 – Kontaktmaterial införs som huvudverksamhet i nya riskklassningsmodellen:

Miljönämnden ser positivt på förslaget. En modell för att styra kontrollen dit den har störst nytta är en grundförutsättning för en effektiv och riskbaserad kontroll. Det är en fördel att riskklassningen av samtliga verksamheter som hanteras inom livsmedelskontrollen sker enligt samma modell eftersom det underlättar för både företag och handläggare.

Punkt 2 – Kontaktmaterialsverksamheters omfattning ska anges i volym eller antal enheter:

Miljönämnden anser att begreppet enheter bör ändras till antal produkter, eftersom enheter har en annan betydelse i riskklassningsmodellen när det gäller huvudkontor. När det gäller storleksindelningen i övrigt har miljönämnden svårt att göra en bedömning och lämnar inga synpunkter på denna del.

Punkt 3 – Förslag på valbara aktiviteter:

Miljönämnden ser positivt på de aktiviteter som föreslås för kontaktmaterial. Det finns däremot en risk att verksamheter med kontaktmaterial som huvudsaklig inriktning men som även saluför livsmedel får en för låg kontrolltid. Miljönämnden bedömer att aktiviteten inte tar hänsyn till kontrollbehovet kopplat till eventuell livsmedelshantering på ett ändamålsenligt sätt. En åtgärd kan vara att lägga till fler aktiviteter kopplat till livsmedelshantering för att ta hänsyn till kontrollbehovet av exempelvis import eller märkning.

Miljönämnden anser även att kontroll av importerade kontaktmaterial bör bedömas som en omfattande kontroll eftersom granskning av spårbarhetsdokument, rutiner och intyg kommer ta mycket tid i anspråk. Det är av stor vikt att importerade produkter, som anses göra en stor hälsorisk, kontrolleras i tillräcklig utsträckning.

Punkt 4 – Förslag på produktgrupper

Miljönämnden tycker det är positivt att kontrollpoängen för produktgrupper har potential att påverka kontrollfrekvensen, dock gäller det främst importörer av olika typer av material.

Eftersom varje material har olika risker är det viktigt att vi har kännedom om vilka material respektive verksamhet hanterar för att kunna förbereda kontrollen. Det är också positivt att särskild hänsyn tas till kontaktmaterial avsedda för småbarn. Miljönämnden anser dock att produktgrupperna kan behöva särskiljas ytterligare baserat på kontrollbehovet. Olika material innebär olika hälsorisker men samtliga genererar 1 kontrollpoäng oavsett, vilket inte ger ett riskbaserat utfall av modellen. Det behövs därför en utförligare riskvärdering.

Miljönämnden anser vidare att modellen behöver ta bättre hänsyn till exponeringstiden. En produkt som återanvänds under längre tid, som exempelvis en vattenkaraff i keramik, innebär större risker än engångsprodukter. Det är också skillnad på en livsmedelsförpackning där produkten exponeras mot kontaktmaterialet i månader eller år jämfört med en engångsprodukt där exponeringen handlar om minuter. Miljönämnden ser därför ett behov av att detta arbetas in i modellen. Ett förslag på lösning kan vara en ny produktgrupp för kontaktmaterial med lång exponeringstid.

Punkt 5 – Förslag på beräkningstabeller

Miljönämnden kan konstatera att beräkningstabell 4 behöver arbetas om eftersom det inte finns någon kontaktmaterialverksamhet som kan hamna i intervallet 0 - 3 poäng. Samtliga aktiviteter, med undantag för saluföring av livsmedel, genererar minst 3 kontrollpoäng. Kombinerat med tillägg för minst en produktgrupp så är ingen verksamhet aktuell för intervallet. Miljönämnden anser även att intervallet 4-11p är för stort och det blir få verksamheter som hamnar i det högre intervallet. Detta gäller framförallt tillverkare som kan producera flera olika typer av kontaktmaterial utan att hamna i en högre riskklass.

Miljönämnden ser en risk att kontrollfrekvenserna enligt tabell 5 inte skapar förutsättningar för en riskbaserad kontroll. Modellen ger en låg kontrollfrekvens trots att det kan röra sig om väldigt komplexa verksamheter med stor spridning av produkter som kan innebära hälsorisker. Livsmedelskontrollen i Sverige är inte organiserad på samma sätt som i Danmark eller har kommit lika långt i arbetet med kontaktmaterialanläggningar som i Finland. På grund av att förutsättningarna skiljer sig finns det därför en risk att vi inte uppnår samma effekt i kontrollen trots att vi har motsvarande kontrollfrekvens. Det framgår inte heller av jämförelsen med Finland och Danmark hur reduktion av kontroller pga god efterlevnad eller certifiering påverkar deras modeller, vilket är viktigt att ta hänsyn till.

Punkt 6 – Riktvärde för kontrolltid

Miljönämnden anser att tre timmar kontrolltid som riktvärde för kontaktmaterialverksamheter är för lågt. Livsmedelsverkets förslag till riktvärde kan anses rimligt för vissa typer av verksamheter men eftersom kontrollen inriktar sig på importörer, tillverkare och förädlare som normalt sett är mer omfattande än en livsmedelsverksamhet i sista led bör detta speglas i riktvärdet. Miljönämnden föreslår därför ett riktvärde på 5 timmars kontrolltid eftersom kontrollen kan likställas med livsmedelskontroll för tidigare led.

Livsmedelsverkets uppfattning är att de första kontrollerna kommer vara mer tidskrävande på grund av ovana hos inspektören. Det finns dock en risk att ovana inspektörer blir ett ständigt problem i majoriteten av Sveriges kommuner. En stor andel av kommunerna kommer ha få verksamheter som berörs och dessa får i regel inte kontroll varje år. Kontrollen av kontaktmaterial blir därför, för majoriteten av Sveriges inspektörer, en arbetsuppgift som endast utförs vid ett fåtal tillfällen per år. Detta innebär att ovanan hos inspektören riskerar att bli en kontinuerlig utmaning.

Punkt 7 – Snusliknande produkter läggs till i modellen

Miljönämnden ser positivt förslaget och har inga synpunkter på denna del.

Ordförande

.....
Sofia Hedén
.....

Nämndsekreterare

.....
Douglas Truedsson
.....